

Uchwała nr XXVI/181/2008
Rady Miejskiej Gminy Skoki
z dnia 16.12.2008 r.

w sprawie przyjęcia

„Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”
na rok 2009.

Na podstawie art. 18 ust. 2, punkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. nr 142, poz. 1591 z 2001 r. z późn. zmianami) oraz w związku z art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. Nr 70, poz. 473 z 2007r. ze zmianami) Rada Miejska Gminy Skoki uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych” na rok 2009, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.

§ 2.

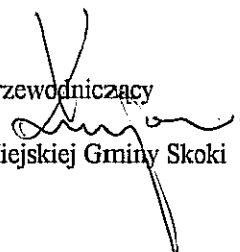
Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy w Skokach.

§ 3.

Zobowiązuje się Burmistrza Miasta i Gminy Skoki do złożenia w terminie do dnia 31.03.2010 r. sprawozdania z realizacji niniejszego programu.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej Gminy Skoki

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA ROK 2009

A. WPROWADZENIE – KONTEKST SPOŁECZNY

Wśród wielu problemów społecznych występujących w Polsce, jedno z czołowych miejsc zajmują problemy związane z nadużywaniem alkoholu. Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają też na całą populację. Nadużywanie alkoholu w istotny sposób związane jest z popełnianiem czynów niezgodnych z prawem, związanych m. in. z nietrzeźwością kierowców, przemocą w rodzinie, przemocą w środowisku lokalnym oraz przemocą rówieśniczą w szkołach. Przejawy demoralizacji wśród nieletnich wiążą się ze wzrostem liczby młodych ludzi eksperymentujących z alkoholem lub pijących już w sposób narażający ich na utratę zdrowia. Zauważa się znaczący wzrost spożywania alkoholu przez dziewczęta. Pojawia się więcej przestępstw dokonywanych przez osoby poniżej 13 roku życia, nierzadko będących podczas ich dokonywania pod wpływem alkoholu. Bardzo powszechne jest społeczne przyzwolenie na picie alkoholu - również przez osoby nieletnie. Wśród dorosłych nieustannie obserwuje się skłonność do spożywania alkoholu w ilościach często powodujących nieodwracalne negatywne skutki zdrowotne. Stosowane systemy terapeutyczne w wielu przypadkach okazują się nieskuteczne, gdyż ze względu na problemy resortu służby zdrowia bądź trafiają one do potrzebującego pacjenta zbyt późno, bądź są zbyt krótkie.

Podstawę prawną rozwiązywania problemów alkoholowych w Polsce stanowi ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70 poz. 473 ze zmianami). Określa ona kierunki polityki państwa wobec alkoholu. Kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację, określa również źródła finansowania tych działań.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi samorząd gminy wykonuje zgodnie z art. 4 ustawy, w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przedstawia zadania własne gminy wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Określa on w szczególności: działania wychowawcze, informacyjne i pomocowe wobec osób uzależnionych i ich rodzin, polegające na zapewnieniu ochrony i wsparcia ofiarom przemocy domowej, rehabilitację i reintegrację zawodową uzależnionych, a także szeroko pojętą profilaktykę.

Zadaniem samorządów terytorialnych jest przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym. Eliminowanie czynników ryzyka może być skuteczne wtedy, gdy wzmocni się czynniki

chroniące, do których należą m.in.: pozytywne wzorce zachowań, właściwe i ciekawe zagospodarowanie czasu wolnego, przynależność do grupy społecznej propagującej prozdrowotną i prospołeczną hierarchię wartości.

Niniejszy Program korzysta z wytycznych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz opiera się na Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Podjęcie tych działań jest wynikiem woli samorządu, odpowiedzialnego za zdrowie mieszkańców, ład i porządek publiczny.

Gminny Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w budżecie Gminy, pozyskiwanych zgodnie z art. 9 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Określa je preliminarz wydatków opracowany na dany rok, zgodny z projektem budżetu Gminy w dziale 851 – ochrona zdrowia, w rozdziale 85154 - przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Za prawidłową realizację zadań w gminie odpowiadają wyznaczeni przez Burmistrza:

- Koordynator ds. Uzależnień
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

B. DIAGNOZA PROBLEMU

Zgodnie z obowiązującym w Polsce systemem diagnostycznym, Międzynarodową Klasyfikacją Chorób, Urazów i Przyczyn Zgonów – Edycja X (ICD X), uzależnienie od alkoholu identyfikowane jest jako zespół właściwości fizjologicznych, emocjonalnych, behawioralnych i poznawczych, które pojawiają się w wyniku wieloletniego używania alkoholu (kod F 10.2). Właściwości te, po próbie abstynencji, mogą wywołać nawrót choroby. Zatem uzależnienie od alkoholu jest chorobą bio-psycho-społeczną.

Według krajowych danych, populacje osób, u których występują różne kategorie problemów uzależnień przedstawiają się następująco (dane szacunkowe wg. PARPA):

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	Okolo 1.330 osób: dorosłych i dzieci	Okolo 530 osób: dorosłych i dzieci

Opierając się na wynikach analiz należy stwierdzić, że na terenie miasta i gminy Skoki żyje około 200 osób cierpiących z powodu choroby alkoholowej. Blisko 400 osób to dorosłe osoby współuzależnione. Podobną liczbę stanowią dzieci żyjące w rodzinach dotkniętych alkoholizmem. Średnio 700 osób pije w sposób szkodliwy dla zdrowia. Wynika z tego, że około 1.700 osób należy do grupy tzw. ryzyka i wymaga podejmowania przez samorząd terytorialny odpowiednich wobec nich działań oraz wytyczania strategii, które będą zwiększać niesienie pomocy psychospołecznej, prawnej, terapeutycznej, rehabilitacyjnej oraz strategii profilaktycznych.

Z uwagi na fakt występowania na terenie gminy dużego bezrobocia oraz na to, że osoby pozostające bez pracy przez długi okres czasu są bardzo narażone na różnorakie patologie społeczne, tym bardziej zasadne jest szukanie rozwiązań zapobiegających szerzeniu się zachowań destruktywnych wśród społeczności lokalnej.

Z informacji pozyskanych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Skokach wynika, że w 2008 roku 55 osobom udzielono wsparcia w zakresie poradnictwa oraz pomocy finansowej na bieżące potrzeby. 21 rodzinom udzielono wsparcia w zakresie poradnictwa przez instytucje działające na rzecz ofiar przemocy domowej. W 50 rodzinach stwierdzono problem alkoholowy, udzielona została im pomoc finansowa oraz szeroko rozumiana pomoc socjalna. 265 dzieci objęto dożywianiem w szkołach. OPS w 16 przypadkach interweniował w związku z przemocą w rodzinie. Skierował 12 wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu podjęcia działań zmierzających do zobowiązania osób uzależnionych do leczenia odwykowego.

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Skokach przeprowadzili 40 interwencji w związku z nadużywaniem alkoholu przez mieszkańców gminy, z czego wszystkie związane były z przemocą w rodzinie. W 26 przypadkach zastosowano procedurę Niebieskiej Karty. Zatrzymano 8 osób nietrzeźwych. Zanotowano 40 przestępstw i wykroczeń związanych z kierowaniem pojazdem pod wpływem alkoholu, natomiast w 65 przypadkach zakłócanie ładu i porządku publicznego.

Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęły 52 wnioski o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego. Komisja w sprawach tych podjęła działania zgodne z posiadanymi kompetencjami - osoby te były wzywane (117 razy w okresie roku kalendarzowego), motywowane i kierowane do podjęcia leczenia odwykowego w systemie stacjonarnym bądź ambulatoryjnym. W stosunku do 10 osób skierowano sprawę do biegłych sądowych, a następnie w zależności od uzyskanej opinii, wnioski do Sądu Rejonowego w Wągrowcu.

Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oprócz wniosków składanych przez OPS i Policję wpłynęły wnioski z Prokuratury Rejonowej w Wągrowcu, od kuratorów sądowych, z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Wągrowcu oraz od członków rodzin osób uzależnionych.

Gimnazjum w Skokach objęło pomocą 23 dzieci w związku z występowaniem w ich rodzinach problemu uzależnienia od alkoholu oraz 3 w związku z przemocą domową. Szkoła ta przeprowadziła 2 wewnętrzne badania ankietowe dotyczące problemu uzależnień.

Szkoła Podstawowa w Skokach udzieliła pomocy 15 uczniom w związku z występowaniem w ich rodzinach problemu uzależnienia od alkoholu oraz w jednym przypadku pomocy w związku z przemocą domową. Obie szkoły podejmowały wiele przedsięwzięć dotyczących profilaktyki pierwszej i drugorzędowej wynikających ze Szkolnego Programu Profilaktyki oraz Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów alkoholowych na rok 2008.

C. PRIORYTETY WYZNACZAJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA ROK 2009

- zapobieganie sięganiu po alkohol przez dzieci i młodzież;
- zwiększenie oferty działań promujących zdrowy styl życia wśród społeczności lokalnej;
- zwiększenie wiedzy mieszkańców miasta i gminy Skoki na temat środków psychoaktywnych;
- zwiększenie kompetencji osób zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych na terenie miasta i gminy Skoki;
- zmniejszenie szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych piciem alkoholu,
- zmniejszenie szkód związanych z przemocą w rodzinie.

D. SZCZEGÓŁOWE ZADANIA PROGRAMU I SPOSÓB REALIZACJI

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką uzależnień i zapobieganiem alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie należy do zadań własnych gminy i w roku 2009 obejmować będzie:

I. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu poprzez:

1. Analizę i diagnozowanie problemów alkoholowych występujących na terenie miasta i gminy - finansowanie w tym zakresie usług firmy przeprowadzającej diagnozę środowiska lokalnego.
2. Prowadzenie i finansowanie poradnictwa, konsultacji, działań edukacyjnych i działań wspierających dla osób uzależnionych, przed i po przebytej terapii odwykowej, w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym w Skokach.
3. Motywowanie osób mających problemy z uzależnieniem od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych do podjęcia leczenia odwykowego.
4. Współpracę z Ośrodkami Zdrowia „Falco” i „Hipokrates”.
5. Współpracę z Poradniami Leczenia Uzależnień w Wągrowcu i Poznaniu.
6. Współpracę z Sądem Rejonowym w Wągrowcu w zakresie kierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe.
Finansowanie przewidzianych w tym zakresie opłat sądowych na wnioski kierowane do Sądu przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w Skokach oraz opłat za przeprowadzanie badań i wydawanie opinii przez biegłych sądowych.
7. Współpracę z Prokuraturą Rejonową w Wągrowcu, kuratorami zawodowymi i społecznymi, Komisariatem Policji w Skokach, Komendą Powiatową Policji w Wągrowcu.
8. Współpracę z Wojewódzkim Szpitalem dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Gnieźnie oraz Zakładem Uzależnień w Charcicach.
9. Wspomaganie działalności grupy samopomocowej AA „Mariola” m. in. poprzez udostępnienie lokalu przy Placu Powstańców Wlkp.
10. Współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Skokach w zakresie udzielania pomocy psychospołecznej i socjalnej osobom uzależnionym.
11. Rozpowszechnianie informacji o prowadzonej działalności psychologicznej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej przez media lokalne, ulotki, tablice ogłoszeniowe, Kościół Katolicki itp.

12. Zakup sprzętu i akcesoriów biurowych oraz komputerowych niezbędnych do prowadzenia działalności specjalistów zatrudnionych w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym.(m.in. psychologa, prawnika, terapeuty uzależnień).
13. Zakup i wyposażenie Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego w pomoce i sprzęt konieczny do jego funkcjonowania, do prowadzenie zajęć informacyjno – edukacyjnych, rehabilitacyjnych, terapeutycznych itp.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:

1. Prowadzenie Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego dla osób żyjących w rodzinie z problemem alkoholowym oraz ofiar przemocy domowej (dorosłych i dzieci).
2. Wspomaganie i finansowanie działalności edukacyjnej grupy wsparcia dla kobiet.
3. Wspomaganie działalności grupy wsparcia dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i problemem przemocy „ Szczęśliwe dzieciństwo” działającej przy Szkole Podstawowej w Skokach. głównie poprzez dofinansowywanie programów opiekuńczo- wychowawczych i terapeutycznych.
4. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
5. Zakup sprzętu i materiałów edukacyjnych do wykorzystania w grupach wsparcia.
6. Finansowanie pobytu dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i przemocy domowej na obozach i koloniach letnich lub zimowych.
7. Wzmocnienie działań służących zwiększeniu aktywności przedstawicieli Policji i pracowników socjalnych i innych grup społecznych na rzecz ochrony rodzin przed przemocą m. in. poprzez organizowanie i finansowanie szkoleń i porad, zakup materiałów edukacyjnych i informacyjnych.
8. Dofinansowanie bibliotek szkolnych w zakresie zakupu profilaktycznych materiałów edukacyjnych.
9. Dalsze tworzenie, wspieranie i finansowanie działalności świetlic środowiskowych na terenie gminy.
10. Finansowanie szkoleń osobom pracującym w świetlicach środowiskowych w zakresie zdobywania kwalifikacji i umiejętności do pracy z dziećmi i młodzieżą.
11. Współdziałanie ze strukturami policji, pomocy społecznej, sądami i prokuraturami w zakresie wdrażania procedury „ Niebieska Karta”.
12. Tworzenie i koordynowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym poprzez monitorowanie realizowanych działań

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych poprzez:

1. Finansowanie szkoleń dla nauczycieli, psychologów, pedagogów i pracowników innych służb społecznych w zakresie zdobywania wiedzy na temat uzależnień i przemocy oraz kwalifikacji do organizowania i prowadzenia działań profilaktyczno – wychowawczych i korekcyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży.

2. Finansowanie zakupu programów profilaktyczno - wychowawczych skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców.
3. Dofinansowywanie działalności organizacji i instytucji promujących zdrowy styl życia wśród społeczności lokalnej m. in. poprzez: sport, zajęcia edukacyjne, artystyczne, kulturalne, rekreacyjne itp., organizację imprez o charakterze profilaktycznym, podejmowanie działań o charakterze prewencyjnym, prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjno - profilaktycznych.
4. Dofinansowywanie działań zmierzających do organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży – tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje do powstrzymywania się od sięgania po środki psychoaktywne (wycieczki, konkursy, festyny, koncerty, zajęcia pozalekcyjne itp.)
5. Podejmowanie zadań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców i bezpieczeństwa w miejscu publicznym.
6. Prowadzenie i finansowanie społecznych kampanii edukacyjnych w środowisku lokalnym dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Organizowanie festynów, obchodów lokalnych dni np. trzeźwości, światowego dnia FAS, debat w lokalnych mediach.
7. Wspomaganie i dofinansowywanie inicjatyw promujących zdrowy styl życia wśród grup tzw. ryzyka.
8. Prowadzenie i finansowanie działań na rzecz dożywiania dzieci uczęszczających do świetlic środowiskowych i biorących udział w innych programach opiekuńczo – wychowawczych.
9. Finansowanie i organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców handlujących alkoholem.

IV. Prowadzenie działań związanych z wydawaniem i cofaniem zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poprzez:

1. Opiniowanie wniosków dotyczących uzyskiwania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych odnośnie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej Gminy Skoki.
2. Współpracę zespołu dokującego kontroli przestrzegania prawa w zakresie obrotu napojami alkoholowymi oraz przestrzegania zasad korzystania z zezwoleń z Komisariatem Policji w Skokach.
3. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13[1] i 15 ustawy (zakaz reklamy i sprzedaży alkoholu nieletnim) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

V. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych poprzez:

1. Współpracę z:
 - a/ Stowarzyszeniem Wspierania Dziecka i Rodziny „Alia” w Antoniewie,
 - b/ Fundacją „Pomoc Dzieciom Wiejskim „ w Bliźyczach,
 - c/ Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Skokach,
 - d/ Parafiami na terenie miasta i gminy Skoki,
 - e/ Komisariatem Policji w Skokach,
 - f/ Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu,
 - g/ Szkołami,

h/ Stowarzyszeniami abstynenckimi
i innymi organizacjami oraz instytucjami
w zakresie realizacji przez nie zadań związanych z zapobieganiem uzależnieniom
wśród społeczności lokalnej.

VI. Organizowanie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skokach oraz Gminnego Koordynatora ds. Uzależnień poprzez:

1. Zapewnienie warunków lokalowych, sprzętowych i materiałowo – technicznych do działalności. (zakup odpowiedniego sprzętu biurowego i komputerowego oraz materiałów i akcesoriów biurowych oraz komputerowych niezbędnych do prowadzenia działalności Gminnego Koordynatora ds. Uzależnień i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz finansowanie rozmów telefonicznych wykonywanych w związku z realizacją zadań wynikających z Programu itp.)
2. Określenie członkom Komisji za udział w jej w pracach wynagrodzenia w wysokości 350, – zł brutto miesięcznie.
Podstawą wypłacenia należności jest podpis członka komisji na liście obecności z poszczególnych posiedzeń.
W przypadku nieobecności członka Komisji na posiedzeniu, wynagrodzenie umniejsza się proporcjonalnie do ilości posiedzeń odbytych w danym miesiącu.
3. Ponadto członkowie Komisji otrzymują 50,- zł brutto za:
 - za każdą kontrolę punktu sprzedaży
 - za każdorazowe reprezentowanie komisji w sądzie w sprawach przez nią inicjowanych
4. Finansowanie udziału w szkoleniach i konferencjach zwiększających kompetencje członków komisji i koordynatora organizowanych przez różne instytucje zajmujące się rozwiązywaniem problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz konferencji i szkoleń przez komisję lub koordynatora organizowanych.
5. Zapewnienie zwrotu kosztów podróży w związku z wykonywaniem zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz obowiązujących w tym zakresie ustaw na zasadach określonych rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości i warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. z 2002 r. Nr 236 poz. 1990).